

М. В. Захарченко

студ. I курсу магістратури

спеціальність «Право»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. А. В. Смітюх

ПРАВОВА ПРИРОДА ПРАВА УЧАСНИКА КОРПОРАТИВНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ДИВІДЕНД

Однією з форм реалізації майнового інтересу учасника корпоративного підприємства є отримання прибутку від інвестування до статутного капіталу юридичної особи власного майна, у зв'язку з чим слід розглядати можливість отримання учасником дивідендів як одне з фундаментальних майнових корпоративних прав – з такою позицією погоджується більшість вітчизняних науковців. Як зауважує Т. О. Кібець, дивіденди є ключовим інструментом управління прибутком та найбільш ліквідним результатом діяльності підприємства, що можуть отримати його засновники [1, с. 177], водночас питання правової природи права учасника на отримання частини прибутку корпоративного підприємства потребує більш детального осмислення як в контексті доктринального його розуміння, так і в контексті практичного застосування відповідних норм права.

Зокрема, М. В. Телюкіна вказує на те, що механізм отримання учасником частини прибутку товариства опосередковується як майновими елементами, так і немайновими – зокрема, прийняттям органом управління рішення про виплату учасникам дивідендів [2, с. 73]. Звісно, реалізація права на отримання дивідендів має змішаний характер, але підґрунтям для їх отримання є майнова зацікавленість учасників, що зумовлена з боку останніх необхідністю ефективного управління активами підприємства.

Разом з тим, серед вчених існують певні дискусії на предмет зобов'язального характеру права учасника на отримання дивідендів. Зокрема, В. А. Шепелюк вважає, що саме по собі право учасника на отримання частини прибутку корпоративного підприємства не носить зобов'язального характеру. Майнове зобов'язання з виплати дивідендів у господарської організації виникає тільки з моменту прийняття рішення про нарахування та виплату дивідендів (розподіл прибутку) уповноваженим органом або учасниками господарської організації. З цього ж моменту і власники корпоративних прав набувають право вимагати виплати їм дивідендів [3, с. 821]. Судова практика також пов'язує зобов'язальний характер

права учасника на дивіденди із грошовим зобов'язанням корпоративного підприємства виплатити учаснику частину прибутку товариства у випадку порушення такою невиплатою прав учасника [4].

Нам представляється очевидною корпоративна природа права на отримання учасником частини прибутку корпоративного підприємства. По-перше, право особи на дивіденд виникає з моменту набуття нею статусу учасника корпоративного підприємства і є безстроковим [5, с. 93]. По-друге, воно безпосередньо пов'язане з ефективною реалізацією немайнового сегмента корпоративних прав – права брати участь в управлінні підприємством та корпоративно впливати на його господарську діяльність.

Натомість, Рене Саватьє звертає увагу на зобов'язальний характер права учасника на виплату дивідендів як такого, пов'язуючи таке право із «зобов'язальною вимогою», і вказує, що частка у корпоративному підприємстві надає її власнику право вимагати свою частину дивідендів, що розподіляються, та еventуально свою частину при розподілі капіталу у випадку ліквідації [6, с. 96-97].

На нашу думку слід погодитись із тим, що право на отримання учасником дивідендів не є зобов'язальним, оскільки право вимоги учасника щодо виплати йому дивідендів виникає лише з моменту настання певної легальної умови – прийняття загальними зборами рішення щодо виплати учасникам частини прибутку та не пов'язується із набуттям особою корпоративних прав і, відповідно, статусу учасника корпоративного підприємства.

Відсутність у права учасника на отримання дивідендів зобов'язального характеру в силу вищезазначених обставин, між тим, зумовлює й те, що корпоративне право на отримання дивідендів неможливо віднести до секундарних прав, оскільки одностороння вольова реалізація учасником права на отримання дивідендів неможлива без прийняття відповідного рішення органом управління корпоративного підприємства та не є юридичним фактом, тобто не зумовлює виникнення правовідносин. Допоки рішення про виплату дивідендів не прийняте загальними зборами, у учасника відсутня можливість ефективного захисту свого права, оскільки воно не вважатиметься порушеним.

Таким чином, дослідження окремих питань правової природи права учасника на отримання дивідендів дозволяє дійти висновку, що таке праве є основним майновим корпоративним правом, яке не носить зобов'язальний або секундарний характер і є формою реалізації учасником його майнових інтересів.

Список використаної літератури

1. Кібець Т. О. Права учасників акціонерного товариства на отримання дивідендів: нормативне забезпечення [Текст]/ Т. О. Кібець // Вісник Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – 2014. – С. 177-180.
2. Телюкіна М. В. Комментарий к Федеральному Закону «Об акционерных обществах» [Текст]/ М. В. Телюкіна. – М : Госюриздат, 2005. – 650 с.
3. Шепелюк В. А. Особливості оподаткування корпоративних прав [Текст]/ В. А. Шепелюк // Економіка і суспільство. – 2017. – № 8. – С. 818-824.
4. Постанова Верховного Суду від 17.01.2018 р. по справі № 910/11316/17 [Електронний ресурс]/ Єдиний реєстр судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71659611>. – Назва з екрана.
5. Гуреев В. А. Проблемы защиты прав и интересов акционеров в Российской Федерации [Текст]/ В. А. Гуреев. – М. : Волтерс Клувер, 2007. – 208 с.
6. Саватье Р. Теория обязательств. Юридический и экономический очерк [Текст]/ Р. Саватье. – М. : Прогресс, 1972. – 440 с.

О. І. Нікола

*студ. II курсу магістратури
спеціальність «Право»*

Науковий керівник: к.ю.н., доц. В. В.Чайковська

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ У СФЕРІ ЗЕД

Питання застосування заходів господарської відповідальності знаходяться у постійній увазі науковців, юристів-практиків та, власне, суб'єктів господарювання, позаяк їх системне застосування здатне не лише відновити порушене становище, але й дисциплінувати учасників правовідносин у сфері господарювання у частині належного виконання взятих на себе зобов'язань та дотримання правил здійснення господарської діяльності. Особливого значення у контексті глобалізації, активної інтеграції України у систему світових господарських зв'язків та поживлення експортно-імпортової діяльності набуває проблема упорядкування практики застосування адміністративно-господарських санкцій до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (далі ЗЕД) – як вітчизняних, так і іноземних. У рамках сьогодення налагодження довгострокових ділових відносин між суб'єктами господарювання, що здійснюють ЗЕД, у певній мірі, залежить від встановлення чітких «правил гри» – як у частині правил здійснення такої діяльності, так і у частині вжиття санкцій у разі їх порушення.